

Min Livsvandring samt Minder og Erindringer af Mads Hansen.

Trykt i Chr. Sørensens Bogtrykkeri.

Udgiver Chr. Sørensens Forlag.

S. Gørding 1934.

Bogen, med 104 tætskrevne sider, er indleveret af Poul og Elsebeth Davidsen.

Bogen er efterlyst på statsbiblioteket, men der findes den ikke.

Det er Birgitte Buus og Lotte Riemann der har nedskrevet manuskriptet.

Mads Hansen har afsluttet sit manuskript til bogen i oktober 1934.

Mads Hansen var den lokale meddeler til Hadsund Folkeblad.

Han blev født 19. januar 1859 i byen Nørre Boel, Gørding Sogn, Ribe Amt, Gørding Malt Herred.

Han døde den 30. september 1937 på Als Badehotel, hvor han dødsdagen blev fundet hængt på sit værelse.

Han blev begravet 6. oktober 1937 på Als kirkegård.

Mads Hansen var forhenværende postbud og boede som pensionær på Als Badehotel værelse 10 fra 1911 til sin død i 1937. Han var ugift.

Mads Hansens bror Nikolai Frandsen Hansen var skolelærer i den gamle skole i Helberskov fra 1890 til 1902. Nikolai Frandsen Hansen var født 27. september 1868 i Gørding Sogn ved Ribe.

Tidligere andenlærer i Blendstrup, senere førstelærer i Thorslunde pr. Taastrup.

Bogens indhold.

- Min Barndom.
- Ungdom.
- Soldatertiden.
- Aarhus og dens Omegn.
- Til Kongens By samt min første Tid der.
- Strandvejen og dens Omgivelser.
- Slotte i Nordsjælland.
- Skodsborg og Omegn.
- Min Ansættelse ved Postvæsenet.
- Uroligheder i København.
- Provisorieaarene.
- Christianshavns Postkontor.
- Frederiksberg og Omegn.
- Tjeneste ved Postvæsenet.
- Søgt Afsked.
- **Ophold i Als.**

- Minder og Erindringer.
- I Minder og Erindringer er omtalt om Minder fra Barndommen Gørding og Omegn, Fra Ribe og Omegn, Gørding Stationsby m.m.
- Vandringer i Københavns Omegn.
- Postvæsenet i ældre Tider.
- Rejseskildringer fra Rødding og Gram.
- Ildebrand på Landevejen.
- **Den sidste Stodderkonge i Als.**
- Minder fra Soldatertiden.
- Minder fra Postvæsenet.
- **Slutning.**

Uddrag fra "Min Livsvandring samt Minder og Erindringer" af Mads Hansen.

Ophold i Als.

Da min Broder tidligere havde været Lærer i Helberskov Als Sogn, her ved det skønne Kattegat, og jeg tit og ofte, havde besøgt ham der, saavel under min Ferie som under min Sygdom, kom jeg til at synes godt om Egnen, samt den djærve Befolkning derovre. Og da Hotelejer P. C. Petersen Als Badehotel, havde udtalt til min Broder, at han ville sætte Pris paa, om jeg ville tage Ophold hos ham for en mindre Betaling, og samtidig bestyre det derværende Brevsamlingssted (nu Postekspedition) som han var Indehaver af, og som dengang var paa "Badehotellet", som han ejede.

Den 1ste Maj 1912 kom jeg altsaa til Als; og har nu boet der siden. Og jeg maa sige med Sandhed, at nu var jeg havnet paa et Sted, hvor jeg følte mig rigtig Tilfreds. Hvor man fandt Forstaaelse og Venlighed.

Mit Helbred bedrede sig ogsaa i høj Grad. Jeg kom altsaa til at bestyre Brevsamlingsstedet, og af Personale, som var der den Gang, kan nævnes: Frederik Andersen, som havde Ruten Helberskov, pensioneret 1918, død i 1925. Karen Nielsen, kaldet Post Karen havde Ruten Als By, pensioneret 1920, død 1933. Carl Nielsen, som havde Ruten Haslevgaard og Bønderskoven, pensioneret 1929. Carl Andersen som havde Buddumruten, afskediget. Niels Jørgensen, som var Postkører mellem Skelund – Als, havde samtidig en Rute Odde – Als Odde, men da han senere fik Postkørslen til Hurup, blev hans Rute inddragen til Odde og Als Odde, imod at han fik en mindre Rute i Hurup vestre Kvarter. Det maa

bemærkes, at de alle var prægtige Folk, som det var en Fornøjelse at arbejde sammen med.

I Januar 1914 døde P. C. Petersen, hvilket var en stor Sorg for mig, da han i det hele taget, var en elskværdig og forstaaende Mand. Efter hans Død blev Hotellet solgt til en Hrr. Kirkegaard, men da han var Sergent den Gang, og den store Verdenskrig udbrød, maatte han atter indtræde i Hæren igjen.

Fru Anna Dreyer, som nu er Værtinde her paa Hotellet, var som ung Pige her, og assisterede Fru Kirkegaard med Hotellets Drift. Ved Hotellets Salg i 1914, flyttedes Brevsamlingsstedet længere ned i Byen i Hovedgaden, og Niels Frost, en svigersøn til den afdøde Hotelejer blev Indehaver af Postkontoret. Men endnu nogle Aar derefter, var jeg ofte behjælpelig der.

Da Hrr. Kirkegaard var bleven indkaldt til Tjeneste igjen, og der ingen Udsigt var til, at han vilde blive hjemsendt, besluttede han sig til at sælge Hotellet. Og i 1915 købte Anders Jensen St. Havkrog i Vendsyssel Hotellet, han var en Onkel til Fru Kirkegaard. Anders Jensen og Hustru var prægtige Mennesker, og i de 9 Aar de havde Hotellet, var en dejlig Tid for mig. Da fik jeg rigtig mit gamle, gode Humør tilbage. At finde saa prægtige Folk, vil være meget vanskelig. Dem og deres Børn mindes jeg derfor med Taknemlighed og Glæde.

I 1924 solgte A. Jensen Hotellet til Dhrr. Jens Jørgensen og Th. Hougaard Skøtt. Efter ret kort Tids Forløb blev Th. Hougaard Skøtt ene Indehaver af Hotellet, som han havde indtil 1928, da han solgte det til den nuværende Ejer af Hotellet L. C. Dreyer. En søn af A. C. Dreyer "Lykkegaard" ved Buddum. Det maa bemærkes, at saavel Jens Jørgensen som Th. Hougaard Skøtt, vare flinke og elskværdige Mennesker. I den Tid jeg har boet hos Herr Dreyer og Frue, Anna Dreyer, maa jeg sige, har været en lykkelig Tid for mig. De har altid forstaaet at glæde mig, paa en eller anden Måde, og tillige for deres Venlighed imod mig. Og derfor er mine Alderdomsdage saa lyse og glade, og derfor føler jeg mig så glad ved Livet. Intet er skønnere i sin Alderdom, end at man finder Venlighed og Forstaaelse hos dem, man omgaes.

Da Herr Dreyer overtog Hotellet, var det ikke videre tidssvarende. Under store Bekostninger blev det restaureret og oppudset, saa det nu er et af de pæneste Landhoteller i vid Omkreds. Hotellet

er også blevet et søgt Sted, dels for den gode Mad, og dels for de pæne Værelser. Og endvidere er der til Hotellet anlagt en smuk Have, med pæne Blomsterpartier, samt plantet Træer, som med Tiden, naar de voxer til, vil give Læ og Skygge. Als er i det hele taget en smuk Egn og især kendt som Udflugtssted, da den ligger nær Havet. Paa Bakken ser man Kirken knejse stolt, og ses viden om. At staa på Als Bakker en klar Solskinsdag, og lade Blikket glide ud til alle Sider, er et henrivende Syn. Mod syd ser man Mariagerfjorden i Krumninger bugte sig op i Landet. Paa den søndre Side ser man Spiret på Overgaards Hovedbygning knejse højt i Vejret. Og mod vest ser man Havnø og Visborggaards skove. Overalt hvor Øjet vender sig, ser man smukke Partier, med velbyggede Gaarde og Huse i spredt Fægtning. I alt et helt Panorama. At beskrive det nærmere behøves ikke, thi Beboerne herude kender deres Egn, og ved selv, at her er smukt. Og de, som en Gang er kommen herud, flytter nødig herfra igjen. Det er gerne Ungdommen, som rejser ud. De søger ofte hjem igjen på Besøg, for at gjense de gamle kendte Steder, hvor de har tilbragt deres Barndoms glade Dage. Vel at mærke gode Minder, som er noget af det bedste, et Menneske kan medbringe ud i Livet på deres Vandring.

Siden jeg kom hertil i min Ferie for over 40 Aar siden, hos min Broder i Helberskov, er jeg kommen til at kende mange Mennesker her ude, og skal da saaledes nævne: Daværende Sognefoged N. P. Nielsen (Kudsk Peder kaldet) samt daværende Sogneraadsformand Hans Andersen og Gaardejer Andreas Petersen Helberskov. Prægtige og gjæstfrie Folk. Jens Davidsen og Niels Vestergaard Helberskov Udflyttere, meget gjæstfrie og elskværdige. Ligeledes kom jeg til at kende mange omkring i Sognet. Saasom: Christian Enevoldsen, "Bønderskovgaard". Bitte Buus som boede der, hvor nu Kokholm boer. Søren Sørensen kaldet Bitte Søren, samt daværende Strandkontrolleur i Als, Bang, men de ere alle for længst døde. Senere kom jeg til at kende nogen, som jeg kom til at holde meget af, og hvor jeg ofte kom i Hjemmet hos. Først og fremmest maa nævnes Præstegaardsforpagter Anton Mathiasen og Købmand N. J. Mortensen, hvor jeg kom ofte i deres Hjem. Det var mig derfor en stor Sorg, at begge ere døde, men deres Minde vil jeg bevare

længe i kærlig Erindring. Ligeledes mindes jeg også Anders Vibæk og hans elskværdige Hustru Stine samt Ole Jensen i Buddum, Kro Søren og Kro Niels, begge Brødre, A. C. Dreyer og Hustru, de ere alle døde. Gaardejer Søren Larsen Sørensen Als, som kom af Dage ved en ulykkelig Hændelse idet han faldt af Vognen under Kørsel, og fik Brystet knust.

Hos Jens Sørensen og hans elskværdige Hustru Bønderskovgaard kom jeg ogsaa ofte, hvor man altid blev gæstfri og venlig modtaget. De ere begge døde for flere Aar siden. Hos Søren Carlsen og Hustru, "Miklenborggaard", kom jeg ogsaa meget. De var altid venlige og gæstfri imod mig; men det er desværre gaaet tilbage for dem, i de senere Aar. Saa de maatte sælge deres prægtige Ejendom. I Hurup besøgte jeg ofte Kontrollør Rafn og Hustru. Begge rare og gæstfri Mennesker; men desværre fik Rafn en sørgelig og pludselig Død, i det han på Trappen fik et Hjerteslag, og styrtede ned, hvor han fandtes død neden for Trappen. Postexpeditør Nørby og Købmand Martinus Jensen i Hurup besøgte jeg ogsaa ofte, og mindes dem med Venlighed. De ere nu begge døde. Herr Elias Buus og Familie "Als Nørgaard" er jeg ogsaa kommen hos ofte, og er altid bleven venlig modtaget.

Til Slut maa jeg omtale Snedker Jens Thorup og Hustru Else Als Vejhouse. Der er jeg kommen i mange Aar, og maa bemærke, at et mere stræbsomt og flittigt Par, findes næppe mange Steder. Hos Barber P. Andersen i Als er jeg kommen i en længere Aarrække, og har lært ham at kende, som en flittig og stræbsom Mand. Vi to har ofte talt sammen, saavel i Spøg som i Alvor. Han var en Mand jeg saa op til.

For nogle Aar siden kom der en Barber til Als. "Lynbarberen" som han kaldtes. Da jeg kom hen til Barber Andersen, sagde han til mig: "*Jeg var bange for, at jeg skulde miste dig som Kunde*". Hvortil jeg svarede: "*At jeg svinger ikke en god Ven i Nøden*". Hvilket Svar morede ham at høre. Der er jo mange flere, som jeg har kendt herude i de mange Aar der er gaaet, siden jeg kom hertil. Om dem alle kan jeg med sandhed sige, at en mere djærv og venlig Befolkning findes ikke mange Steder. Og saa længe jeg lever, vil jeg altid mindes dem med Tak for, hvad de har været imod mig, i de 40 Aar der nu er svunden, siden jeg første Gang kom her til Egnen. Disse glade Minder lyser op for mig i min Alderdom, og

bidrager til, at jeg føler mig så glad og tilfreds med Livet.

Nu har jeg boet her på Hotellet, værelse No. 10, i snart 23 Aar. Og føler mig saa glad og tilfreds, naar jeg sidder her ved Bordet paa mit lille Værelse, og har nedskrevet disse Minder og Erindringer, og om mit Værelse har jeg digtet:

Imellem tvende Vægge, et Bord en Stol derved
Et Vindu ud mod Vejen, her sidder jeg i Fred
Til højre Bogreolen, til venstre Sengen staar
Her sidder jeg på Stolen, og gransker mine Kaar.

Nu har jeg herved omtalt min Livsvandring, og vil nu gaa over til, at omtale mine Minder og Erindringer, og af dem er der mange.

Den sidste Stodderkonge i Als!

I ældre Tider var det Skik mange Steder, at der var ansat en "Stodderkonge". Det var gerne en Person, som Sogneraadet ellers måtte underholde, og derfor mente Sogneraadet, at han dog kunde gøre noget Nytte. Hans Bestilling var, at udvise Betlere, samt andre omstreffende Personer til Sognets Grændse. En saadan Stodderkonge havde Als Sogn for en ca. 40 Aar siden, i 90erne i forrige Aarhundrede, jeg har tidligere omtalt Vedkommende, i en af Egnens Blade. Han var i det hele taget en myndig Person, hans Navn var "Grav Niels" og for at udvise sin Myndighed, var han udrustet med en Infanteri Sabel, samt en Militærhue Kasket fra 1848. Han saa saaledes drabelig ud, og var tillige en myndig Person, og dette måtte jeg en Gang bekende.

Jeg tilbragte ofte min Ferie hos min Broder Lærer Hansen i Helberskov. En Gang, under saadan en Ferietur, kom jeg gaaende ad Vejen forbi Købmand Møllers Butik, blev jeg antastet af "Kongen" med de Ord: "I Guds og Kongens Navn, Du er anholdt", Jeg studsede lidt, og saa paa ham, og sagde, med hvad Ret, han anholdt mig. Jo, Læreren samt Sognefogeden og Sogneraadsformanden havde sagt, at jeg var vistnok en fordægtig Person. Saa var jeg med, og ved at se efter Skolen til, saa jeg de 3 Gavtyve, staa og grine. Saa vidste jeg Besked. Imidlertid havde Købmanden inde fra Butikken, set hvad der foregik derude paa Vejen, han kom ud og gjorde "Kongen" opmærksom paa hvem jeg var, saa jeg slap med Skrækken denne Gang, og Købmand

Møller var endda saa venlig at indbyde mig og "Kongen" paa en Bajer, hvor vi drak Forlig. Og siden den tid, kunde jeg gaa i Fred for "Kongen". Stodderkongen "Grav Niels" døde saa vidt jeg ved i Slutningen af 90erne og var den sidste her i Als Sogn, der beklædte det høje "Embede". Det blev nemlig ikke opslaaet ledig, og bliver det næppe nogensinde mere. Med ham gik altsaa den sidste "Stodderkonge" i Graven i Als Sogn.

I ældre Tider var det ofte Skik, at der i Landsbyer, blev valgt en Mand i Byen til at være "Oldermand" for Bylavet, i Reglen var det et Sted midt i Byen, hvor Bystævnet holdtes. Naar der var Ting at forhandle om, blæste han i Byhornet, hvorefter Bymændene havde at give Møde. Paa Mødet blev Trætte og andre Sager afgjorte, eller andet vedrørende Byens Tarv og Velfærd. En saadan "Oldermand" har Als' By endnu. Han er nok i Besiddelse af Byhornet, men det lyder ikke mere. "Oldermandens" Hverv er nu, at forvalte "Byjorden" som tidligere var udlagt til Græsgange, dels i Byen, og dels langs med Landevejen, hvor der paa hver side laa en Strimmel Jord, hvor Kreaturer som dreves ad Vejen, kunde græsse, naar de skulde til Marked, eller ud i Fælledeerne. Endnu ligger saadan Jord langs Vejen uden for Als' By, samt en del i Byen.

Slutning.

Hermed slutter jeg med Skildringer af min Livsvandring, samt Minder og Erindringer, som har knyttet sig dertil. Jeg har søgt, at gengive det saa korrekt som muligt. Først har jeg skildret min Barndom, mine Forældre og Søskende, som jeg har gengivet saa udførligt som muligt, derefter følger min Skolegang, hvor min Lærer især faar en rosende Omtale. Min Tjeneste som Hjordddreng er udførlig gengivet, man ser deraf, at jeg ikke i Barndommen, har danset paa Roser. Efter min Konfirmation er omtalt min Ungdom, samt min Soldatertid i Aarhus, ved 3die Dragonregiment, samt Minder derfra, dels fra Lejrøvelser, samt Turen frem og tilbage, samt gengivet hvad jeg har oplevet paa Turen. Aarhus og Omegn faar en særlig Omtale fra den Tid, det er opskrevet saa nøjagtig, som Forholdene vare den Gang.

Paa min senere Vandring saavel i København som i dens Omegn, samt ud ad Strandvejen, har jeg især omtalt, alt det skønne som har fæstnet sig for mit Blik. Om min mangeaarige Tjeneste ved

Postvæsenet, er der meddelt en Del, samt Minder og Erindringer, som knytter sig dertil.

Frederiksberg, Christianshavn og Amager er bleven mest omtalt, da jeg har kendt disse Steder bedst, paa Grund af Tjenesteforhold ved de to Postkontorer. Ligeledes har jeg beskrevet Ribe og Omegn, samt Minder og Erindringer derfra, samt fra min Hjemstavn, er især udførlig omtalt.

Naar jeg nu slutter for denne Gang, beder jeg de som læser disse Optegnelser, ikke at være alt for haard imod mig i deres Kritik, jeg har nemlig kun gennemgaaet min Skolegang, med 6 Maaneders Undervisning om Aaret, og har ikke senere været paa Højskole, eller modtaget anden Undervisning derudover. Tillige maa undskyldes min høje Alder, er snart 76 Aar, og Haanden begynder at ryste paa mig, og tillige er mit Syn ikke saa godt. Men jeg haaber alligevel, at det maa læses med Interesse, især af de som har kendt mig og min Gerning.

Det som især har min Interesse er Naturen. Naar jeg vandrer der, saa bliver jeg altid saa glad i Sind, og fryder mig over alt det skønne jeg ser der. Og det er især det, der har givet mig lyst til, at nedskrive disse Optegnelser. Og Læseren vil ogsaa deraf se, at det er især Naturen og alt det, der er kønt, som jeg mest beundrer. Megen Sygdom har jeg gennemgaaet, for en Aarække siden, men i de senere Aar, har mit Helbred bedret sig, og jeg troer, at det er mit gode Humør, samt min Vandring ude i Guds Skønne Natur, at der har bidraget til, at jeg har overvunden min Sygdom.

Mange Mennesker har jeg stiftet Bekendtskab med i Aarenes Løb, og mange Venner har jeg vunden mig, til dem vil jeg sige, Tak for den Venlighed og Forstaaelse, som de har udvist imod mig i de mange Aar der er gaaet, det vil lyse op for mig i min Alderdom.

Als i Østjylland i Oktober 1934.

Mads Hansen

